

bera, cap. 160, del Pirineu navarrès, entre Navarra i Guipúscoa, en el cap. 92.

Mot que ha deixat altres topònims en les terres limítrofes del nostre domini, de la banda de Múrcia, d'Aragó i de Lluenguadoc. *Raigüero* i *Raigüero Bajo*,⁵ poblats a 5 (i 8) k. al S. (o SE.) de Totana (Múrcia), al peu NE. de les Lomas de las Aguadoras. *Raigüero*, veïnats agre. a Oriola, entre 2 i 5 k. lluny de la ciutat, el darrer ja a la r. de Múrcia, sota la prolongació S. de la Sierra de Abanilla. *Radiquero* (amb *-d-* i *-k-*¹⁰ conservades segons la fon. arag.), mun. uns 20 k. NO. de Barbastré (vef d'Alquézar), ja al peu de la serra que separa el Somontano del Sobrarbe.

En la forma femenina (la del cap. 134 de Muntaner), ha donat el nom d'un poble del Fenolledès (ja¹⁵ arran del Ross.): *Raigüeres*, prop de Molig. 1064: «in pago *Moligii* --- alodium de *Radigeres*»; i altre doc. del mateix any: «in pago q. dic. *Radigeres* --- in Fenolietense» (Moreau XVIII, 65 i 62) (*Hist. Lgd.*, data de 1065). En l'*InoLC*, 1179, 1201, 1265, 1273, 1290,²⁰ com NP (Petrus de *Rasigueres*, *Rad-*, *Raz-*); també *Guillelmi Radigarii* a. 1163 (Moreau LXXIII). 1265: «Marquesia de *Rasigueres*». I directament del NL 1395: *Raygueres*, 1418: Scti. Johannis de *Rabigueres*; anàlogament Ponsich (*Top.*, 174), afegint-hi *Rasiguieres* 1706 i *Razeguieres* 1660 i 1749. És al peu de la carena de les Corberes, entre Sornia i Molig.

Que la contracció fonètica de *raiguer* en *reguer* es va produir en altres llocs, més que endevinar-ho, ho podem donar per segur, vista la freqüència de NLL de l'O. i el S. del nostre domini, on *Reguer* apareix designant llocs menors en aspra terra muntanyosa i no regada.

En el Sud: a l'alt Maestrat, a Culla, parlant del Mas del Baso: «tota esta costera se diu el *regés*» (XXIX,³⁵ 70.9). Al llarg de la serra de Cervera Mae.: «el *regé* o *els regés*» (XXVII, 118.18, 119.5, 15, 18, 19, IGC '54 × '26). A la Salzadella *Lo regés* (XXVII, 133.13, 16).

Al Nord: *Balma del Reguer*, te. Gósol (crec que sota el Pendorforca); Serrat del *Reguer*, a Lloberola de Biosca (XLVI, 136.45); *Los Reguers* en l'enasprada serra de Cabrils d'Odèn (XXXVIII, 159.23). En el muntanyam de l'alt Pallars: a St. Romà de Tavèrnoles: L'Obaga de *regés*, pron. un inf.; «ob. de *ragés*, pron. l'altre (XXXVI, 160.7); uns 7 k. més al SO. mateix vessant de la N. Pallaresa: Llau i Planell del *regés*, a Llarvent (XXXVII, 9.5); i enfront, a la dreta de la N. Pall. també alta muntanya amunt: Bosquet de *regés*, a Tornafort (XXXVII, 18.10). A la vall d'Assua, prop del citat St. Romà, trobo una forma amb reducció *ai > i*, i terminació diferent: *La Rigada*, junt amb Biuse, en el Capbreu de 1645, d'aquella vall.²

¹ «Uns bandolers que fan un viatge des de la Mata de Cantavella a l'Ebre, pernecten el primer dia en una cova al te. de Morella, la 2a. nit en el carrascal d'Abel, la 3a. al *Rayguer*, prop de Tortosa, i l'endemà arriben a Móra d'Ebre». Text extractat per CCandi (*Misc. Hi. Ca.* I, 221), d'un procés guardat a l'A.C.A. inèdit. És segur, però, que reproduceix, sense retoc, les formes dels NLL, deixant, p. ex.,⁶⁰

Cantavella per 'Cantavieja' i *D'Abel* per 'de Bel' (veg. l'art. *Bel*, vol. II, 397). —² No perdem de vista el *reguer* derivat indiscutible de *rec*, en terres de regatge. Així en una cita del *DAG*, que convé aclarir (perquè corre perill de ser aplicada a tort al *Reguer* de Tortosa) referent a Poblet, a. 1799: «lo monestir s'obliga a comprendre lo reguer de *Montmar* y fer todas las séquias, brassals --- necessaris per a dita hisenda», contracte de mitgeria entre Poblet «y lo pages Aran de Furiola»; no «Montmar» (nom inexistent), sinó *Montsuar* (agr. d'Ivars en la zona regada de l'Urgell, uns 3 k. O. de La Fuliola). Un NP *Raer* del Cart. de Poblet, a. 1191 (p. 64) podria venir d'això? Però imagino que es deu tractar d'un tortosí, que ha pres nom del suburbi tortosí (< *Raiguers*) en un doc. de 1290: «la nau d'en *Rages*» (bis), comerciant que va de Palerm a Barcelona (Finke, *Acta Ar.* III, 8).

RAIMAT

Vasta partida agrícola i veïnat de cases escampades 18 k. al NO. de Lleida, agre. al mun. d'Alpicat.

PRON. LOCAL: *rejmát*, anotava Casac. 1920, a Alfarràs, Algerri i Torrelameu; a Alcoletge vaig observar, 1931, distintament trisíl·lab, *raimát*, 1931 (Ll. 29, 208). Es confirma l'existència de totes dues pron. sil·làbiques, car Lladonosa em deia, 1956, que avui diuen *raimát* a la ciutat de Lleida; però tanmateix en els cercles rústics, dels pobles més relacionats amb el lloc, tant a Montagut com a Alcarràs, vaig constatar el 1964, que pronunciaven *raimát* (XLII, 53.7, 50.1); s'explica, potser, per la influència del cognom *Reimat*, que és de famílies ciutadanes distingides en aquella ciutat (el 1956 m'hi presentaren un facultatiu d'aquest nom), car ja se sap que en els cognoms es generalitzen sovint formes poc correctes, anàlogues o forasteres.

MENCIONS ANT. Quasi la més antiga —més ben dit, sense «quasi» (per poc cas que fem de l'autoritzada i prèvia documentació que implica)—: 1172: *Raxmad*, en una butlla papal (Kehr, *Papsturk.*, p. 450); 1168: *Raesmat* (Villan., *Li. Vi.* XVI, 253.5); també Lladonosa em deia que el nom apareixia primerament amb aquesta forma i data, i després, segons ell, trobava *Resmat* (que també coneixia com cognom «aragonès»).

En efecte les formes següents també em consten directament: 1185, en el testament de Guerau de Jorba apareix 5 vegades sempre en la forma *Rachmato* (o *Rachmat*): «castrum de *Rachmat* --- unum mansum in *Rachmato* --- hospiteli de *Rachmato* --- reddilibus de *Rachmato*». L'original d'aquest document escrit pel canonge de Lleida Gerard de Caçola («Caceola») s'ha perdut, però se'n conserven dues còpies: en el Cartulari Major de Poblet (aa. 1215-20), f° 200-201, i una del S. XIII a l'Arch. Hist. Nal. ('Clero', p. 12). En un altre doc., de 1170, també de Poblet, figura un «Martineus de *Resmat*».¹

En fi, 1280: «ecclesia de *Raixmat*» i 1279: «cape llano de *Raymat*» (Rius, *Rationes Dec. Hisp.*, 140,